

Juryrapport Dorpsvernieuwingsprijs 2015

De Nederlandse Dorpsvernieuwingsprijs wordt tweejaarlijks uitgereikt door de Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen. De winnaar ontvangt een bedrag van € 2000 voor projecten in het eigen dorp; twee borden voor aan toegangswegen van het dorp en wordt ingeschreven voor de Europese Dorpsvernieuwingsprijs 2016 in Tihany, Hongarije.

De jury bestaat uit:

Patricia Alspeer (Ministerie Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties)
Angelique Kruger (Omroep Gelderland)
Tinie te Dorsthorst (LVKK)
Ronald van der Giessen (Oranje Fonds)
Hans Verheijen (Burgemeester Wijchen)
Vincent Lette (Gemeente Oost Gelre)
Geert Hoogeboom (LVKK)

Voorwoord.

De 'Doedemocratie' en de Participatiesamenleving bestaan !

Als juryleden betrokken bij bewonersinitiatieven, wisten we dat natuurlijk al heel lang.

De afgelopen weken hebben we mogen ervaren dat er veel dorpsbewoners zijn die zelf de leefbaarheid van hun dorp definiëren en realiseren.

Juist omdat we ieder op verschillende manieren betrokken zijn bij bewonersinitiatieven, zijn we heel wat gewend. We zijn echter toch weer verrast door de initiatieven; de creativiteit en het enthousiasme waarmee in de dorpen Bentelo, Heteren, Hoonhorst, Marken, Meijel, Montfort, Ooltgensplaat en 't Veld door bewoners wordt gewerkt aan hun droomdorp.

Al deze dorpen hebben fantastisch werk geleverd. Kiezen was moeilijk voor ons.

De dorpen:

Bentelo:

De dorpsraad Bentelo, die de laatste jaren een forse verjonging heeft ondergaan, wil de verbinder zijn tussen gemeente en bewoners.

Hij is de aanjager van de structuurvisie en heeft de bewoners opgeroepen om aan te geven wat ze in de toekomst met hun dorp willen en wat ze willen behouden. Daar is een scala van voorstellen uit naar voren gekomen. Deze zijn gebundeld in een zestal thema's en binnen die thema's zijn diverse projecten ontwikkeld. Deze plannen zijn met ondersteuning van een professioneel stedenbouwkundig bureau gegoten in de vorm van een structuurvisie, die door de gemeente is overgenomen en vastgesteld.

Daarmee is een basis gelegd voor een gedragen toekomstvisie, waarvan de uitvoering belegd is bij instellingen en bewoners. De gemeente is bereid ook financieel tegemoet te komen en de bewoners zullen daarnaast andere financiële bronnen proberen aan te boren. De gemeente wil in de toekomst vaker op deze manier te werk gaan en geeft zo op goede wijze vorm aan 'overheidsparticipatie'.

Deze manier van plannen maken kan als lichtend voorbeeld dienen voor andere bewoners en gemeentebesturen.

De bewoners hebben de jury met veel enthousiasme op de fiets rondgeleid door het dorp en op originele wijze op diverse punten hun plannen en ideeën toegelicht. Hoewel de fietstocht op een regenachtige dag plaatsvond, wisten zij hun presentatie stralend over te brengen.

Omdat de structuurvisie pas onlangs is vastgesteld, is de uitvoering nog in volle gang.

Heteren:

De bouw in 1972 van de Rijnbrug en een nieuw industrieterrein, leverde Heteren industrie en nieuwe inwoners op; het dorp verloor echter deels haar identiteit en centrale ontmoetingsplek. Een forensendorp zonder hart.....

Tien jaar geleden vroeg een groep inwoners zich af waar de verbindingskracht van de Heterse bevolking was gebleven. Zij bleek nog te bestaan: Een inwonerenquête en vele brainstormavonden later werkte een enthousiaste groep bewoners in vijf themawerkgroepen aan een overkoepelende dorpsvisie: "Heteren overbrugt". Een paar jaar later zijn bewoners en jury verbaasd over hoe veel plannen al zijn geconcretiseerd en gerealiseerd.

Met betrekking tot wonen is de Brede School, dorpshuis en sportcomplex gerealiseerd. Voor wat betreft recreatie is samen met buurdorpen Randwijk en Driel opgetrokken; het veer naar Renkum is in de zomermaanden dankzij vrijwilligers weer in de vaart.

De energie is terug; de verbindingskracht zit zeker in de bewoners die wij hebben aangetroffen; de gemeenschap profiteert optimaal van de kennis en kunde van de individuele bewoner. Het is knap dat de dorpsraad die weet te mobiliseren.

Jullie werken letterlijk aan een nieuw hart voor Heteren maar hebben ook door jullie inzet van Peperbus, Facebook en Twitter, Heteren al van een hart voorzien.

Jullie kernbegrippen: Samenwerken; Vasthouden; Verbinden/ Overbruggen heeft de jury tijdens haar bezoek herkend en gewaardeerd.

Hoonhorst:

Hoonhorst is een duurzaam dorp. Een aantal mensen hebben met hart en ziel een beleving met dit item. Dit is terug te zien in het dorp. Allemaal glazen daken, zonnepanelen.

Hoonhorst heeft de duurzaamheidsprijs die zij in 2010 won handig geïnvesteerd. Een deel is gebruikt om projecten te financieren, een deel is gebruikt om projecten aan te jagen en een deel is gebruikt voor projecten die geld genereren. De duurzaamheidsprijs heeft veel te weeg gebracht en mogelijk gemaakt. Hij heeft een groot netwerk opgeleverd en voor Duurzaam Hoonhorst een mooie gelegenheid duurzame projecten te starten. Dit heeft veel draagvlak en aansluiting gekregen. Nu na 5 jaar heeft Hoonhorst een project neergezet waar Nederland trots op kan zijn.

Is het alleen het geldbedrag geweest van de duurzaamheidsprijs? Nee, de gedrevenheid van de initiatiefnemers is zo groot dat het ook zonder was gelukt. Visie, timing en tactiek. Met dit motto heeft duurzaam Hoonhorst kunnen laten zien dat duurzaam leven geen sprookje hoeft te zijn. "In Hoonhorst steken we graag de handen uit de mouwen en de hersens uit de kraag om samen te werken aan een groen, gezond, gemeenschappelijk én gezellig Hoonhorst".

Bij elk plan/project geldt het devies: "zoek een maatje, liefst niet binnen je eigen straatje". Dat geldt voor kleine plannen als een meidoornhaag of het project 'Gewoon op weg met de dorpsdeelauto of de duofiets', maar ook voor de grote als bijvoorbeeld snel internet en de houtgestookte dorps-CV. Dit maakt de projecten toekomst- en levensbestendiger, de oplossingen creatiever en bovendien: de opbrengsten (middelen, geluk en meer) worden door en met velen gedeeld. Misschien kan de Heritage van Hoonhorst nog beter tot zijn recht komen. Het ligt in een prachtige omgeving.

De Hoonhorster aanpak getuigt van visie en vernieuwing. Er is ruimte voor nieuwe inzichten en ideeën; iedereen kan meedoen en "we zijn nog lang niet klaar".

Hoonhorst laat zien hoe de eigen droom door hen zelf gerealiseerd wordt. Het dorp heeft het heft in eigen handen.

Marken:

Wij ontmoetten een zeer bevlogen Eilandsraad die haar vele successen aan ons heeft gepresenteerd. Zij zijn duidelijk geen protestgroep maar zoeken voortdurend de dialoog op met bewoners, overheid en maatschappelijke organisaties.

Een goede en professionele gesprekspartner voor de gemeente Waterland; een groep die de regie in eigen hand houdt. De bewoners leren de gemeenteraadsleden 'out of the box' te denken.....

De Eilandsraad vroeg bewoners 15 jaar vooruit te kijken en dat leidde tot een achttal werkgroepen die op hun terreinen een visie opstelden en activiteiten uitvoerden.

De doelstelling is duidelijk: Het in stand houden van voorzieningen en tegengaan van danwel inspelen op de gevolgen van vergrijzing. De raad zoekt bewust het contact met de jongeren en als gevolg van een dergelijke sessie zijn er 13 betaalbare huurwoningen voor jongeren gerealiseerd. Tegelijkertijd zijn er initiatieven op het terrein van de zorg omdat er ook meer oudere zorgbehoevende inwoners komen.

De eilandsraad weet de aanwezige kwaliteiten van de bewoners te mobiliseren in de werkgroepen; waarbij de vertegenwoordiging van jongeren opvalt.

"Markers zijn erg nuchter en zullen echt niet de vlag uitsteken als ze iets hebben gerealiseerd".

Maar.....Marken bruist !

Meijel:

Na een ongewilde herindeling heeft Meijel de hoofden bij elkaar gestoken en een negatieve energie weten om te bouwen naar een zeer positieve. Meijel heeft de juiste mensen met de juiste talenten en deskundigheid bij elkaar gebracht om de toekomst van Meijel vast te leggen in een duidelijk visie. Doortastend en creatief is men aan de slag gegaan met een tot nu toe verbluffend resultaat.

De rode draad is de Peel. Over dit van oudsher afgelegen en ontoegankelijke veengebied ontstonden tal van sagen. Het moeras had de reputatie voor onbekenden levensgevaarlijk te zijn. Vanaf de vroege middeleeuwen maken de bewoners van de omliggende gebieden voor eigen gebruik turf uit het veen. Meijel is één van de eerst bekende dorpen die in de Peelgeschiedenis genoemd wordt. Meijel, op een verhoogde zandrug een "eilandje in de Peel".

Heeft het huidige Meijel daar haar daadkracht en het niet opgeven vandaan? Het huidige Meijel is in ieder geval geen sprookje. Lees het Ambitieboek, gemaakt door de inwoners en vol duidelijke wensen voor de toekomst met als leidraad "samen". Een goed voorbeeld voor anderen. Samen is een sterke verbinding gezocht/gemaakt met het gebied waar Meijel deel van is, de Peel. Zowel in de centruminrichting, in cultuurroutes als in marketing van het dorp komt de verwijzing terug. Marketing wordt ook nu prima door een jonge groep opgepakt. Er is goed samenwerking gezocht met de gemeente Peel en Maas. Er wordt rechtstreeks onderhandeld met bijvoorbeeld de aannemers en ontwikkelaars. Hierdoor heeft Meijel het voor elkaar gekregen een prachtig centrum te krijgen met veel minder leegstand.

Montfort:

Uit het aanmeldformulier van Montfort: “De initiatieven zijn werkendeweg ontstaan, vanuit maatschappelijke betrokkenheid en niet vanuit een vooraf opgesteld beleidsplan”.

Hoewel een planmatige aanpak middels bijvoorbeeld een dorpsontwikkelingsplan ontbreekt worden vraagstukken met een inspirerende geestdrift opgepakt, partners bij betrokken en tot uitvoering gebracht. Pragmatiek overheerst; geen grote meeslepende en visionaire vergezichten maar hands-on mentaliteit. Jullie bezorgden hiermee een jurylid echt kippenvel!

De geschiedenis van Montfort kent diepe dalen; ongetwijfeld de basis voor de opmerkelijke veerkracht en geloof-in-eigen-kunnen die we als jurydelegatie hebben ontmoet. Waar Montfort in geloofd wordt ook gerealiseerd! Resultaten; onderscheidend basisonderwijs (Academische Basisschool) die sterk inzet op muziek, sport en cultuur o.a. met project MuZiKidz, een Eetpunt voor ouderen (niet alleen samen eten en ontmoeten maar ook gezond bewegen onder deskundige begeleiding is hieruit voortgekomen), nieuwbouw van een ouderencomplex met een door kinderen uit het dorp ontworpen beweegtuintje en een hele directe communicatie tussen de inwoners van Montfort via Facebook (Mofert Mien Dörpke).

In Montfort wordt SAMEN in hoofdletters geschreven; samen overleggen, samen op zoek, samen lijnen uitzetten, samen werken aan ontwikkeling, samen plannen en samen evalueren, samen zoeken naar verbinding. Daarbij koestert het dorp de sterke vertrouwensband die is opgebouwd met het gemeentebestuur van Roerdalen, waar de kern Montfort deel van uit maakt.

Ooltgensplaat:

Na de gemeentelijke herindeling heeft Ooltgensplaat de koppen bij elkaar gestoken en is gestart met een dorpsvisie. Een erg jonge groep dus. Dat merk je aan de inzet maar ook aan het zoeken naar de beste manier. Men heeft flink gezocht naar mogelijkheden en partners om tot uitvoering te komen.

Pragmatiek overheerst; geen grote meeslepende rapporten maar de schouders er onder. De geschiedenis van Ooltgensplaat gaat ver terug. Kende hoogtepunten en diepe dalen. Van dit DNA heeft de dorpsraad nog wat last. Werken om het “eerst zien dan geloven” motto is nu hoofdzaak en jullie zijn op de goede weg. Wees trots op jezelf en straal dat uit.

Wat resultaten betreft: Meldpunt Eigen Kracht/Burgerkracht is een prachtig voorbeeld van een initiatief waarbij bewoners voor elkaar klaarstaan en naar elkaar omzien. Wellicht iets wat van oudsher gebruikelijk(er) was heeft de dorpsraad in een nieuw jasje gestoken en nieuw leven ingeblazen. Anderen zien dit als voorbeeld voor hoe het zou moeten, niet voor niets is dit initiatief al met een prijs bekroond.

Ooltgensplaat heeft een jonge Dorpsraad die echter niet meer in de kinderschoenen staat. De Dorpsraad is in staat daadkrachtig te zijn en te zeggen waar het op staat. Nu een nog steviger plek vinden in de gemeenschap en de gemeente zodat samen met heel Ooltgensplaat gewerkt kan worden aan de toekomst van het prachtige Ooltgensplaat. Wees als dorp net zo trots op Ooltgensplaat als Bram den Exter.

't Veld:

't Veld: Twee dorpen, één ziel! Van oorsprong een katholieke enclave in een overwegend protestantse regio. Zeg tegen de inwoners van 't Veld-Zijdewind dat iets niet gaat en zij weten het te realiseren ! Sterke geldingsdrang, hechte verenigingsstructuur.

Het dorp participeerde in deze Dorpsvernieuwingsprijs met slechts het project de Superrr; een combinatiefunctie van dorpswinkel, steunpunt voor thuiszorg, bankfunctie, zwerfboekenbibliotheek en een DOP-ontmoetingstafel.

Daarnaast echter blijkt het dorp veel meer projecten te hebben geïnitieerd! Van een zelf gerealiseerde sporthal voor onder andere de lokale handbalvereniging die op hoog landelijk niveau speelt tot een woon-zorgcomplex dat behouden is gebleven voor het dorp (en waarbij tegelijkertijd een stevige kwaliteitsslag in is gerealiseerd). Daarnaast exploiteert de dorpsraad een natuurzwembad ('t Petje).

Tezamen met studenten van de Universiteit van Wageningen is een aanvang gemaakt tot een dorpsvisie. Eerste bouwstenen zijn geformuleerd, de dorpsraad wil hier graag in de nabije toekomst een verder vervolg aan geven.

De jury trof zeer bevlogen mensen, doorzetters, niet bang om de juridische strijd aan te gaan om hun doelen te verwezenlijken. Problemen zijn er samen op te pakken!

Afsluitend:

De jury heeft de dorpen beoordeeld en de dorpen hebben elkaar beoordeeld.

Voor de jury zijn, zoals al gemeld, alle dorpen voortreffelijke voorbeelden van burgers die zelf de verantwoordelijkheid voor de leefbaarheid van hun dorp nemen.

De jury vond dat drie dorpen net iets boven de andere uit staken.

Bij jullie beoordeling van elkaar stak er één dorp bovenuit; een van de dorpen die ook bij de jury hoog scoorde.

De Dorpsvernieuwingsprijs 2015 wordt toegekend aan.....HOONHORST